

4. Макконнэл Кэмбелл Р., Брю Стэнли Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика: В 2 т. Пер. с англ. Т. 2. – М.: Республика, 1992. – 400 с.
5. Долан Э. Дж., Кэмпбелл К.Д., Кэмпбелл Р. Дж. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика. – СПб, 1994. – 448 с.
6. Лютий І.О. Грошово-кредитна політика в умовах перехідної економіки. – К.: Атіка, 1997. – 238 с.
7. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України: проблеми теорії і практики. – Львів: ЛНУ, 2002. – 393 с.
8. Лопатников Л.И. Экономико-математический словарь. – М.: Наука. – 1987. – 508 с.

УДК 658.0

Асист. С.М. Лихолат; студ. О.Л. Івасівка – Львівська КА

ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Висвітлено проблему створення стратегії розвитку малого підприємництва в Україні в період становлення ринкових відносин в економіці. Розглянуто спрощену систему оподаткування як необхідну складову ведення власного бізнесу.

Ключові слова: підприємництво, малий бізнес, оподаткування.

Assist. S.M. Lykholat; stud. O.L. Iwasivka – Commercial Academy of L'viv

Taxation of small business: problems and ways of their decision

The article is devoted to the problem of creation of business development strategy in the period of formation Ukrainian market economy. And the article deals with a simplified system of taxation as an indispensable component of individual business.

Keywords: Enterprise, small business, taxation.

Малий бізнес – невід'ємна складова високорозвиненої ринкової економіки, атрибут сучасної моделі ринкового господарства, яка надає економіці гнучкості, мобілізує солідні фінансові та виробничі ресурси, створює сприятливе середовище для конкуренції [1, с.64].

Малий бізнес є основою дрібнотоварного виробництва; визначає темпи економічного розвитку, структуру та якісну характеристику внутрішнього валового продукту; ступінь демократизації суспільства; здійснює структурну перебудову економіки, швидко окупність затрат, свободу ринкового вибору; забезпечує насичення ринку товарами та послугами, реалізацією інновацій, додаткові робочі місця; характеризується високою мобільністю, раціональними формами управління; формує соціальний прошарок підприємців-власників – основу середнього класу; сприяє послабленню монополізму [2].

Перехідна економіка України характеризується формуванням могутнього приватного сектора. Це може бути досягнуто двома шляхами: шляхом приватизації і формуванням умов для виникнення нових підприємств.

Важливо врахувати досвід розвинених країн, в яких малий бізнес виконує такі функції як залучення до економічного обіг матеріальних, фінансових, природних, інформаційних і людських ресурсів, що випадають з поля зору великих компаній. Завдяки таким підприємствам великі компанії звільняються від нерентабельної діяльності, на ринку продукції забезпечується врегулювання попиту і пропозиції, рівня цін на виготовлену продукцію, створюються додаткові робочі місця та долається проблема прихованого безробіття.

Саме такі малі підприємства забезпечують розвиток економічної системи країни та наближають її до споживачів.

Найбільшою перевагою малих підприємств порівняно із середніми і великими є те, що вони мобільніші до змін в економіці, здатні швидко реагувати на вимоги ринку та оперативно освоювати випуск нових видів продукції. Малі підприємства забезпечують більшу ефективність капіталовкладень у виробництво як за обсягом коштів, так і за терміном їх віддачі та серед всіх суб'єктів господарювання мають найнижчі інвестиційні потреби.

Проте існує багато чинників, які не дають змоги ефективно працювати і розвиватися малому бізнесу, серед них є:

- недостатність фінансових ресурсів;
- труднощі з придбанням необхідного обладнання, виробничих площ;
- вузьке коло постачальників сировини, матеріалів, комплектуючих;
- недостатній розвиток ринку збуту продукції;
- недосконала податкова політика.

Аналіз стану та проблем розвитку малого підприємництва в Україні вказує на те, що подальший розвиток ситуації без активного та позитивного втручання держави може призвести до згортання цього сектора економіки. Через це й виникає необхідність ефективної державної політики підтримки малого підприємництва.

В Україні малий бізнес має широкую мережу підприємств, переважно працює на внутрішньому ринку та пов'язаний з масовим споживачем товарів, робіт, послуг. На сьогодні існує тенденція до збільшення кількості малих підприємств в Україні порівняно з минулими роками (табл. 1.1).

Табл. 1.1. Кількість малих підприємств в Україні за роками [7, с.325] одиниць

Україна	1995	2000	2001	2002	2003
	96019	217930	233607	253791	272741

Важливим аспектом для обговорення на рівні виконавчої та законодавчої влади є система оподаткування малого підприємництва. Проблемі податкового стимулювання розвитку малого й середнього бізнесу присвячена праця Н. Фліссак [3].

Доцільним кроком держави для підтримки цього сектора економіки було видання Указу №727/98 Президента України Л. Кучми "Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності зазначених суб'єктів"[3, с.31], яка шляхом заміни сплати встановлених законодавством податків, зборів та обов'язкових платежів сплатою єдиного податку і запровадження спрощеної форми бухгалтерського обліку та звітності істотно зменшила податкове навантаження на платників податків, сприяла реєстрації великої кількості суб'єктів господарювання, дала змогу вивести з тіньового обігу значні доходи, а також сприяла вирішенню питання зайнятості населення.

Станом на 1 січня 2004 р. в цілому по Україні 133,1 тис. суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб отримали свідоцтва про право сплати єдиного податку. Станом на 1 січня 2003 р. кількість суб'єктів малого бізнесу, які працювали за спрощеною системою оподаткування, обліку та звітності зі

сплатою єдиного податку, становила 115,6 тис., тобто у 2003 р. порівняно з 2002 р. кількість суб'єктів малого бізнесу, які працювали за спрощеною системою оподаткування, обліку та звітності, зросла на 17,5 тис. платників [3, с.32]. Щороку зростає кількість бажаючих перейти на спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва – фізичних осіб. Станом на 1 січня 2004 р. в Україні платниками єдиного податку зареєстровано 539,8 тис. таких суб'єктів, а це на 112,9 тис. більше порівняно з даними на 1 січня 2003 р. [3, с.32]. Варто зазначити, що крім кількісних є ще й якісні показники системи оподаткування малого бізнесу в Україні, один з яких – збільшення надходжень до державного бюджету від суб'єктів малого бізнесу.

Одним із позитивних чинників переходу до спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності – перехід збиткових підприємств, які при загальній системі оподаткування не сплачували податку на прибуток, перебуваючи на спрощеній системі, в обов'язковому порядку сплачують до бюджету єдиний податок. На сучасному етапі спрощена система оподаткування фізичних осіб охоплює понад 50 видів економічної діяльності, проте найпривабливішими є ті, що дають змогу швидкого отримання доходів.

Мале підприємництво розвивається переважно у сферах транспортного обслуговування, юридичних послуг, торгово-посередницької діяльності, медичних, побутових та інших послуг. Важливим аспектом діяльності малого бізнесу є різного роду правопорушення, де на жаль існує високий показник порушень податкового законодавства. Система контролю підприємницької діяльності також потребує спрощеного рівня організації. Велика кількість контролюючих органів і дублювання їхніх функцій створюють складнощі в підприємницькій діяльності, що у свою чергу дезорганізує роботу суб'єктів бізнесу.

Надмірний податковий тиск є одним із негативних чинників, бо примушує підприємців переходити в тіньову економіку, тобто приховувати результати своєї діяльності. Поряд з цим не існує захищеності з боку держави і довіри з боку підприємця, коли б сектор бізнесу зайняв належне місце у структурі національної економіки України. Система оподаткування суб'єктів малого бізнесу є складною і запутаною. На нашу думку, основними правилами ефективного оподаткування є відмова від надання пільг та забезпечення рівних і справедливих умов оподаткування для всіх платників податків.

Отже, справедлива податкова політика, надійність законодавчої бази та ефективна діяльність виконавчих органів влади повинні в кінцевому результаті розбудувати економіку України і розширювати можливості її інтеграції до Європейського Союзу, використовуючи малий бізнес як важіль цієї розбудови. До того ж, для подальшої стратегії розвитку малого підприємництва варто враховувати і впроваджувати в дію механізми лізингу, франчайзингу, венчурне фінансування та інше.

Література

1. **Малий бізнес** та підприємництво в ринкових умовах господарювання: Навч. посібник/ За ред. Л.І. Воротиної. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 307 с.
2. **Малий бізнес** України. Підприємці здатні відродити країну. Асоціація сприяння розвитку приватного підприємництва в Україні "Єднання". – К.: Наука, 1997. – С. 46.

3. Фліссак Н. Малий бізнес в Україні: проблеми та перспективи розвитку// Вісник ПС України. 2004, № 44. – С. 30-36.

4. Роговець А.М. Спрощена система оподаткування малого підприємництва// Фінанси України. 2005, № 4. – С. 24-31.

5. Лихолат С. Проблеми розвитку ринку в Україні (на прикладі малих та середніх підприємств)// Вісник ЛКА: Серія економічна. – Львів: Вид-во ЛКА. – 2001, вип. 10. – С. 212-214.

6. Державний комітет статистики України. Статистичний щорічник України за 2003 рік./ За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Консультант, 2004. – 631 с.

УДК 338.5;339.13

М.М. Павлишенко; Р.І. Ясинський – Львівська КА

ЦІНОВА ПОЛІТИКА У РИНКОВИХ УМОВАХ

Розглянуто питання взаємозалежності ціни як економічної категорії та ринку, висвітлено проблеми впливу держави – найважливішого регулятора ринкових відносин на процеси ціноутворення.

M.M. Pavlyshenko; R.I. Yasynskyy – Commercial Academy of L'viv

A Price Policy is in Markets Conditions

The article highlights the issues of interdependence between the price as an economic category and the market. The problems of the government influence as the most important regulator of the market relations upon the process of pricing have been revealed.

Докорінні зміни в економіці України, зумовлені переходом її до ринку, визначили необхідність створення господарського механізму, який дасть змогу підприємствам реалізувати принципи ринкових відносин, сприятиме би підвищенню їх конкурентоспроможності і забезпечить динамічний розвиток. В умовах ринку кожне підприємство є незалежним товаровиробником, яке самостійно вирішує в межах законодавства і водночас зазнає впливу макроекономічних чинників, зовнішнього середовища. Головним важелем впливу ринку на розвиток виробництва є ціни. Ціна за своєю істотною визначає загальний стан ринкової кон'юнктури. Крім цього вона підтверджує чи не підтверджує, монопольне становище виробника [4, с. 9].

Ціна і ціноутворення є важливим складовим елементом функціонування ринкового механізму. Ціна була і залишається найважливішим критерієм прийняття споживчих рішень. Для держав з невисоким рівнем життя, для бідних прошарків населення відносно товарів широкого вжитку це особливо характерно.

Якісні перетворення, які відбулися у зв'язку з переходом економіки до ринку, знайшли своє відображення у всіх сферах господарювання. Принципово змінився підхід і до процесу ціноутворення. Ціна є об'єктивною економічною категорією, яка функціонує відповідно до діючих економічних законів. Ціна є важливим регулятором взаємодії суб'єктів ринкових відносин. Ціноутворення в умовах ринку є вільним відповідно до попиту та пропозиції на конкретний товар [2, с. 118]. Проте, на величину ціни впливає не тільки кон'юнктура ринку – співвідношення попиту та пропозиції, але і вартість самого товару, яка перш ніж дозріти до рівня ціни, проходить цілий ряд видозмін, тобто модифікацій: загальне поняття вартості набирає форми вартості